

“Falende” palliatieve sedatie

Jet van Esch,
Specialist ouderengeneeskunde
Laurens Cadenza

Casus 1

- Mw. A. , 66 jaar
- ernstig COPD
- fors benauwd,
ondanks verhogen morfine
- is suffer geworden van verhoging
morfine
- ook misselijkheid
ondanks haldol

Palliatieve sedatie

- Definitie
- Indicatie
- Besluitvorming
- Medicatie

KNMG-richtlijn palliatieve sedatie als leidraad

Definitie

- Handelen dat bewustzijn verlaagt
- Opzettelijk handelen
- Handelen bij een patiënt in de laatste levensfase

Doel: verlichten van het lijden van de patiënt

Indicatie voor palliatieve sedatie

Refractaire symptomen:

Symptomen die op conventionele behandeling niet meer (voldoende snel) reageren of onaanvaardbare bijwerkingen geven

pijn, delier,
dyspnoe, vermoeidheid

Besluitvorming

Is het symptoom behandelbaar? → Nee

Ja

Is behandeling uitvoerbaar zonder onaanvaardbare bijwerkingen? → Nee

Ja

Leidt behandeling voldoende snel tot het gewenste effect? → Nee

Ja

Symptoom is NIET refractair

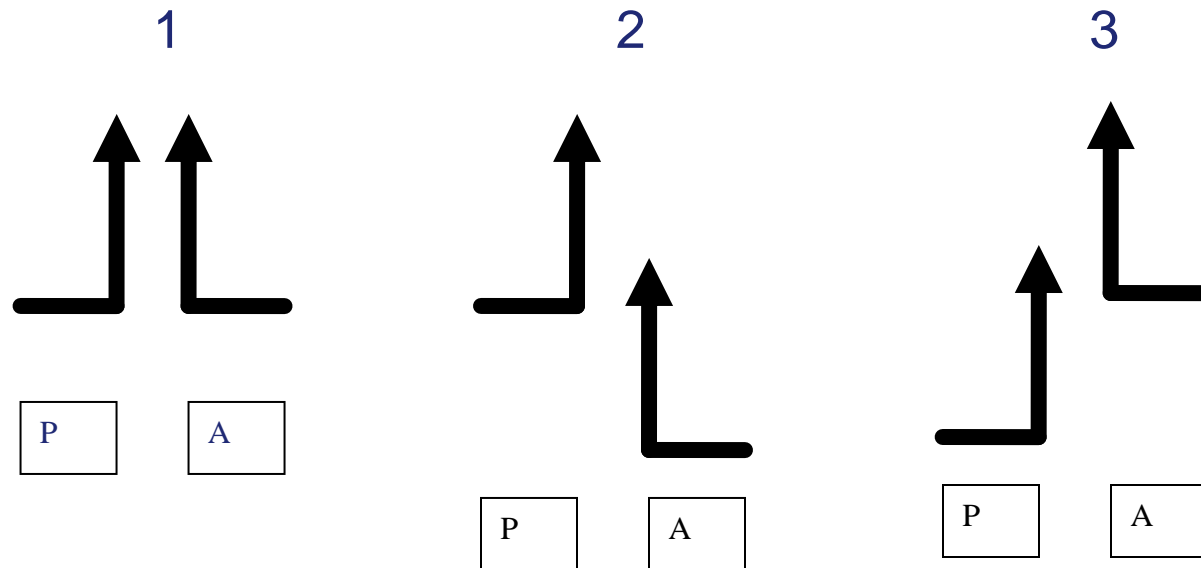
Symptoom is refractair

Besluitvorming

proactief bespreken!

Trajecten

Besluitvorming

- medisch-technische aspecten
- specifieke wensen van de patiënt
- overige

Medicatie

- Midazolam
- Levomepromazine
- Fenobarbital
- Propofol

- **GEEN Morfine!!!!**

Casus 1

- Mw. A., 66 jaar
- ernstig COPD
- Wat als...
  - Zij zelf zegt “Ik kan niet meer....”
  - De familie zegt: “Zo kan het niet langer.....”
  - Zij een verslavingsverleden heeft
  - Zij geen 66 maar 26 is

Falende/lastige sedatie

- Door gebrekkige communicatie
verwachtingen, geen proces
- Verkeerde indicatiestelling
zingevingproblemen, onvoldoende kennis
- Onvoldoende voorbereiding
communicatie met patiënt en naasten
- Onvoldoende organisatie
*bespreken verantwoordelijkheden,
wie wordt gebeld*

Palliatieve sedatie

- 98% overlijdt binnen zeven dagen
- sterven kost tijd

NIET DE SEDATIE IS TERMINAAL..., MAAR DE PATIËNT!

Kooistra, Tijdschr Verpl Gnk
2003(27) 3:38

ER WORDT GESTORVEN, NIET GEDOOD.

prof. Dr. B.Broeckaert

Bij twijfel..

Consultatief Palliatief Team
06-51095070

Take Home Message

Sedatie is een proces, waarbij alle disciplines betrokken zijn en waarbij communicatie met patiënt en naasten van groot belang is.

